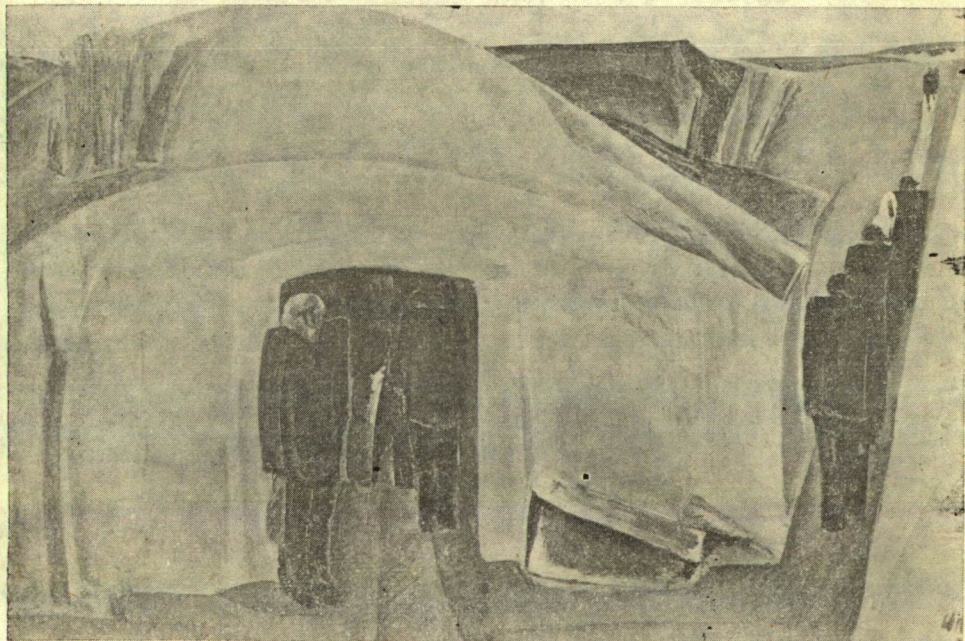

lásainak alanya és tárgya, e helység kimondhatja-e magáról ugyanezt. A reális önszemlélet csak keveseknek adatott meg, s azok se mindig éltek vele. A csábítás veszélye viszont — valljuk be — igen nagy. Itt mindenki joggal érezheti, hogy egy nagy író lovaggá ütötte, már csak annak következtében is, hogy a hozzája hasonlókat tollára tűzte. Az áhítat, ami e nagyszabású alkotói tevékenységet és annak kitűnő művekbe torkolló végeredményeit körülengi, jogos, természetes formája is lehet az értéknek kijáró tiszteletnek. Csak odáig ne csapjon, hogy normává avassa azt is, amit e rendkívüli elme az általa ábrázolt világban létrejöttét illetően indokoltnak, ám jövőjét tekintve elvetendőnek talált. Nehogy arra essen a hangsúly, ami a beltenyészetté való növekedést serkenti — ahelyett, hogy a jövő felé tárnánk szélesebbre a kaput, amit az író, akiről beszélünk, nemcsak szélesre vágott, hanem eresztékeiben jól meg is olajozott.

ÉS VÉGÜL...

E sorok írója idestova tizenöt esztendővel ezelőtt, egy derűs, nyári napon találkozott mindazzal, amiről itt próbált számot adni, és ami nyolc esztendőn át nemcsak megélhetésének helye, hanem fiatalságának egy jól körülhatárolt korszaka is volt. Emlékeivel akart szembesülni, amikor azokat papírra vetette, jól tudva azonban, hogy egyik tudatot a másik tudattól csupán a benne található s a világról leképezett modell torzultságának másszerűsége különbözteti meg: ezért sem kizárólagosságra, sem egyetemességre nem tört. Megelégedett azzal, hogy egykori tapasztalataiból fölépítsen egy kis házikót, aminek anyagát a világból vonta el, és most szeretné oda újra visszacsempészni: kötőanyagul hol az érzelmességet, hol a tárgyilagosságot, hol az együttérzést, hol pedig esetleg az iróniát választva. S ami felépült, csak annyira hasonlít az eredetire, hogy azt, közülük van egymáshoz, el nem tagadhatni.

LÓRÁNT JÁNOS FESTMÉNYE: TEMETÉS